

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

17 березня 2025 року № 5

Введено в дію 17 березня 2025 року
Наказ ректора Хортицької
національної академії
від 17 березня 2025 року № 58/од

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ З РИСУНКУ

для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійними програмами «Графічний дизайн», «Медіадизайн»,
«Дизайн одягу», «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»
спеціальності В2 Дизайн
за освітньо-професійною програмою «Декоративне мистецтво»
спеціальності В3 Декоративне мистецтво та ремесла
на основі НРК6, НРК7

Запоріжжя
2025

Укладачі:

Дерев'янку Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Залевська А. Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Шкурко В. Ю., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Лисенко Г. О., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Рецензент:

Кугляк В.І., старший викладач кафедри «Дизайн» Національного університету «Запорізька політехніка»

Розглянуто на засіданні кафедри дизайну протокол від «26» лютого 2025 року № 8

Затверджено на засіданні Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради від «17» березня 2025 року № 5

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Розділ 1. Практичне завдання для фахового випробування з рисунку та поради до його виконання	7
Розділ 2. Оцінювання знань та вмінь вступника	9
Список рекомендованої літератури	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конкурсний відбір на фахових вступних випробуваннях з рисунку проводиться для вступників на денну форму навчання другого курсу, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра або магістра, з метою встановлення наявного рівня знань, умінь та навичок при практичному виконанні рисунку голови людини.

Фаховий іспит – форма вступного випробування, яка передбачає демонстрацію та оцінювання творчих здібностей вступника (у тому числі здобутої раніше спеціалізованої освіти) та рівень образотворчої підготовленості вступника до здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями В2 Дизайн, В3 Декоративне мистецтво та ремесла, прийом на навчання за якими здійснюється з урахуванням рівня творчих здібностей вступників, і проводиться виключно в очному форматі (для вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території, та/або складала НМТ у 2025 році за кордоном допускається використання дистанційного формату) в межах одного дня. В цьому випадку приймальна комісія на своєму сайті завантажує фотографію гіпсової копії античної скульптури голови людини, що призначений в цей день для виконання в очному форматі, з якої і потрібно виконати практичне завдання.

В ході фахового іспиту вступники мають виконати одне практичне завдання на тему: «Рисунок гіпсової копії античної скульптури голови людини».

Виконання практичного завдання є перевіркою того, наскільки правильно та глибоко розуміє вступник значення опорних точок, лінії і плями, закономірності конструктивної побудови форм, як відчуває та відтворює пропорції моделі, її пластичний, об'ємний характер та практично використовує їх в процесі рисунку голови.

Зміст та рівень складності завдання відповідає програмним вимогам, які висуваються до підготовки фахівців за спеціальностями В2 Дизайн, В3

Декоративне мистецтво та ремесла першого (бакалаврського) рівня вищої освіти після першого року навчання в Хортицькій національній академії.

Фаховий іспит проводить та оцінює фахова атестаційна комісія, що затверджена наказом ректора про створення атестаційних комісій, у складі фахівців, які викладають на кафедрі дизайну профільні дисципліни.

У кожній заяві на участь у фаховому іспиті вступник надає згоду на відеозапис творчого конкурсу, оприлюднення відеозапису на сайті академії, а також зберігання в приймальній комісії відеоматеріалів після проведення випробування та знеособлених робіт на цих ресурсах у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активних інтернет-посилань, крім вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території.

У випадку проведення фахового випробування в дистанційному форматі, після закінчення терміну виконання (6 академічних годин, з 10:00 до 14:00) на розгляд комісії вступник не пізніше 14:00 має завантажити на пошту Приймальної комісії **pk.khnnra@gmail.com**. дві фотографії у **форматі jpg**:

a. якісну фотографію виконаного практичного завдання з фахового випробування з рисунку.

b. фотографію, на якій вступник перед собою тримає виконане завдання для візуальної ідентифікації особи вступника та підтвердження розміру виконаного завдання.

Виконання вимог щодо назви файлу – ПІБ повністю українською мовою, наприклад:

Іванченко_Василь_Петрович_(1).jpg;

Іванченко_Василь_Петрович_(2).jpg);

При фотографуванні виконаного практичного завдання необхідно:

– тримати камеру для фотографування так, щоб помістився весь аркуш з виконаним практичним завданням без перспективних ракурсів та спотворень і в максимальному розмірі;

– освітлення повинно бути рівномірним, без затемнень і сторонніх падаючих тіней з різкістю зображення по всій площині аркуша.

Надіслані роботи вступників обов'язково приймальною комісією шифруються: кожному вступнику надається персональний шифр, який також вказується в найменуванні файлу роботи вступника. Для перевірки членам фахової атестаційної комісії передаються зашифровані фотографії виконаного практичного завдання.

РОЗДІЛ 1. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА ПОРАДИ ДО ЙОГО ВИКОНАННЯ

Завдання: виконати з натури/фотографії тональний рисунок гіпсової копії античної скульптури голови людини.

Вступник повинен:

- компоновку в аркуші зображення гіпсової голови;
- встановити пропорційні відношення основних форм голови;
- встановити пропорційні співвідношення частин і цілого;
- виконати лінійно-конструктивну побудова голови;
- правильно відтворити перспективні скорочення парних симетричних форм голови;
- виявити велику форму та деталі голови за допомоги тональних градацій методом штрихування;
- передати простір засобами тональних відношень з урахуванням розміщення голови та її деталей в просторі та джерела освітлення;
- привести зображення до композиційної цілісності;
- продемонструвати техніку виконання рисунку.

Матеріали: папір формату А3, графітні олівці, кнопки, ластик.

Термін виконання: 6 академічних годин (одна академічна година дорівнює 40 хвилинам).

Рисунок гіпсової копії голови античної скульптури рекомендується виконувати в наступній послідовності за такою загальною схемою:

1. Композиційне розміщення. Починати роботу слід з розміщення на аркуші паперу загального вигляду майбутнього зображення. Важливо побачити характерні особливості голови та її руху. Потім загальну масу розбивають на більш дрібні деталі. Перевіряють пропорції цих деталей, їх взаємне розташування відповідно одне одному.

2. Виявлення характеру узагальнених мас, пропорцій та нахилу голови. Визначають передню, бокову, верхню та нижню поверхні, які необхідно

покрити тоном. Визначивши загальний об'єм зображення, уточнюють положення його складових частин: голови, шиї в просторі відносно одна одної та намічають їх осьові лінії. Далі необхідно визначити перспективу, ракурс по надбрівним дугам. Визначаючи серединну лінію, будують парні симетричні форми та створюють поворот і нахил голови.

3. Приступаючи до об'ємно-конструктивної побудови голови та її деталей, намічають лінія брів, основу носа, розріз губ, верхню та нижню щелепи, скроневу лінію, лобні та надбрівні горби. Прорисовують всю просторову структуру голови. Далі необхідно приступити до більш детальної проробки форм, уточнюються границі повороту форми від передньої до бокових поверхонь. Намічається призма носа, еліпси вух, умовно-узагальнена поверхня губ, підборіддя та очей. Далі намічаються більш мілкі частини форми.

4. Пластичне моделювання форми. Поглиблена проробка всієї форми та її деталей. Тіні підсилюють, прокладають напівтіні, намічають рефлекси. Виявляють мілкі деталі.

5. Підпорядкування деталей цілому – узагальнення. Роботу завершують світлотіньовим узагальненням окремих форм та рисунку в цілому в його просторовому рішенні. Необхідно досягти цілісності світлотіньових контрастів і градацій, уникаючи зайвої строкатості або чорноти рисунка, непотрібного висвітлення рефлексів. Лінійно-конструктивне опрацювання форм деталей необхідно привести у відповідність із загальним тональним рішенням і вірно знайденими відношеннями. При передачі простору необхідно дотримуватися просторових планів. Лінії та тіньові ділянки тіл першого плану – більш товсті та темні, а віддаляючись в глибину, лінії стають тоншими і разом із тіньовими ділянками світлішають. Ділянки світла при цьому темніють.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ВСТУПНИКА

2.1. Порядок оцінювання підготовленості вступника

Після закінчення відведеного терміну на виконання практичного завдання члени приймальної комісії проводять оцінювання виконаних завдань за етапами:

I етап: попередній перегляд робіт та визначення їх за рівнями – низький, середній, достатній, високий;

II етап: аналіз кожної роботи та оцінювання за критеріями;

III етап: оформлення висновків комісії документально.

Результати складання фахового іспиту з рисунку оцінюються за 100-бальною шкалою, а основі яких вираховуються конкурсний бал за 200-бальною шкалою.

2.2. Структура оцінки

Оцінювання виконаного завдання з практичного фахового іспиту з рисунку проводиться на підставі наступних критеріїв:

№ з/п	Складові вимог до виконаного завдання з фахового випробування	Максимальна кількість балів
1	Визначення масштабу і найвигіднішого розміщення зображення в заданому форматі аркуша (вертикального чи горизонтального)	5
2	Композиційне розміщення зображення голови на площині аркуша: – доцільне; – врівноважене; – домірне до розміру аркуша.	5 5 5
3	Конструктивна побудова: – конструктивна побудова голови та її деталей з урахуванням просторового положення; – встановлення основних пропорційних відношень всієї голови та її окремих частин; – встановлення внутрішніх пропорційних відношень деталей голови.	10 10 5

4	Світлотіньове рішення рисунку з урахуванням знаходження джерела світла:	
	– встановлення основних тональних відношень між світлом, напівтінню, власною тінню і рефлексом;	10
	– тональне моделювання конструктивної пластики деталей голови зі знаходженням всіх тональних градацій.	10
	– пластичне моделювання форми голови і ретельне опрацювання малюнка з урахуванням просторового положення її окремих деталей та частин.	10
5	Виявлення цілісної єдності та художньої виразності рисунку, урахування повітряної перспективи:	
	загальний стан малюнка;	10
	підпорядкування цілому світла і тіней, відблисків, рефлексів і півтонів загальному тону зображення.	
6	Володіння художніми матеріалами та образотворчо-виразними техніками	
	– штрих, який допомагає виявити форму («штрих за формою») із рівномірними невеликими інтервалами;	10
	– хаотичний штрих без урахування його положення на формі або відсутність штриха, затирання пластики форм.	5
Всього:		100

Отже за фаховий іспит вступник може отримати максимально 100 балів. Далі вираховується конкурсний бал за формулою:

$$KB = 100 + П4, \text{ де}$$

КБ – оцінка досягнень вступника, яка розраховується за результатами вступних випробувань та іншими конкурсними показниками з точністю до 0,001 відповідно до Порядку та Правил прийому.

П4 – кількість балів, отриманих на фаховому іспиті (усна відповідь).

Приклад вирахування конкурсного балу, де П4 = 67 балів, відповідно,

$KB = 100 + 67 = 167$ балів вступник отримує за результатами фахового іспиту.

Для участі у конкурсному відборі на бюджет до Хортицької національної академії прохідний бал за іспит дорівнює 130 балів.

Якщо вступник під час вступного випробування набрав від 100-129 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі на бюджет до Хортицької національної академії.

Якщо **вступник** під час вступного випробування **набрав від 100 балів**, то ця кількість балів вважається достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі **на навчання за кошти фізичних і юридичних осіб** (контракт) до Хортицької національної академії.

2.3. Критерії оцінювання підготовленості вступника

Високий рівень виконання практичної роботи з фахового випробування(180-200 балів) – відмінно

1. Грамотне композиційне розміщення зображення гіпсової голови у форматі аркуша.

2. Правильна конструктивна побудова гіпсової голови та її деталей.

3. Вірна передача характеру голови; точна передача загальних пропорцій голови та її деталей по відношенню до цілого та одне до одного .

4. Точна передача форми голови засобами світлотіньових відношень; правильне знаходження тональних відношень.

5. Грамотне і виразне застосування графічних матеріалів, техніки їх використання та технічних прийомів ведення тонового рисунка.

6. Вміння створити рисунок, завершений в тональному і пластичному відношенні;

7. Гармонійне підпорядкування всіх деталей голови цілісності зображення.

Достатній рівень виконання практичної роботи з фахового випробування(161-179 балів) – добре

Враховуючи вищенаведені критерії, при виконанні роботи вступник допускає незначні відхилення, які суттєво не впливають на результати виконаної екзаменаційної роботи.

Середній рівень виконання практичної роботи з фахового випробування(130-160 балів) – задовільно

При виконанні рисунку допущено помилки з більшості пунктів, необхідних для правильного виконання завдання, які суттєво впливають на результати вимог обов'язкових знань та вмінь вступників.

Початковий рівень виконання практичної роботи з фахового випробування (100-129 бали) – незадовільно

При виконанні рисунку допущено помилки, які суттєво впливають на загальні результати виконаного завдання, і свідчать про те, що вступник не має належної підготовки з техніки виконання рисунку голови.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баммес Г. Художня пластична анатомія людини. Дрезден, 1988. 356 с.
2. Басанець Л. В. Художні техніки рисунка. Одеса, 2000. 83 с.
3. Джахірул Амін. Анатомія для художників: наоч. посіб. / пер. з англ. Київ, 2022. 304 с.
4. Кириченко М. А. Кириченко І. М. Основи образотворчої грамати. Київ : Вища школа, 2002. 190 с.
5. Колесніков В. Г., Осипчук М.В., Басанець О.П. Рисунок: навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ : КНУТД, 2008. 148 с.
6. Сенін В. П., Коваль О.В. Школа рисунка карандашом. Натюрморт, пейзаж, портрет. Харків, 2007. 112 с.
7. Сухенко Віктор. Академічний рисунок. Київ, 2016. 232 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського.
2. URL: www.dnpb.gov.ua/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського.
3. URL: <http://pidruchniki.ws/> – Бібліотека українських підручників